

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 548/2023-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného Mgr. Petrou Hrubovou, advokátkou, Mierové námestie 93, Ilava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I (od 1. júna 2023 Mestského súdu Bratislava I) v konaní sp. zn. 1Tk/1/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I (od 1. júna 2023 Mestského súdu Bratislava I) v konaní sp. zn. 1Tk/1/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava I **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. 1Tk/1/2017 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **3 000 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava I **povinný** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Mestský súd Bratislava I **je povinný** zaplatiť trovy konania právnej zástupkyňi sťažovateľa v sume **442,38 eur** do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. novembra 2022, ktorá bola doplnená podaním ústavným súdom ustanovenej právnej zástupkyne sťažovateľa doručeným 30. novembra 2023, domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru, práva na ochranu pred mučením alebo podrobením sa neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru postupom Slovenskej republiky, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“), ministerstva spravodlivosti, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v neuvedených konaniach, postupom Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru (ďalej len „policajný orgán“) v konaní vedenom pod sp. zn. PPZ-595/NKA-PZ-BA-2013, Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“) v konaní sp.zn. VII/1 Gv 111/13/1000 a Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1Tk/1/2017. Sťažovateľ zároveň namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu/mestského súdu v napadnutom konaní. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov. Žiada priznanie finančného zadosťučinenia 18 000 eur a náhrady trov konania 442,38 eur.

2. Podľa § 18n ods. 1 písm. a) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov sa s účinnosťou od 1. júna 2023 Okresný súd Bratislava I označuje ako Mestský súd Bratislava I vzhľadom na viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa).

3. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. III. ÚS 548/2023-25 z 8. februára 2024 ju prijal na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu/mestského súdu v konaní sp. zn. 1Tk/1/2017 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Vo zvyšnej časti bola ústavná sťažnosť sťažovateľa odmietnutá.

II.

Skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ konštatoval, že v rokoch 2014 až 2016 orgány činné v trestnom konaní vykonali výsluchy svedkov, z ktorých je zrejmé, že bol podozrivý z účasti na vražde poškodenej osoby. Uznesením policajného orgánu z 30. septembra 2016 bolo aj sťažovateľovi vznesené obvinenie za spáchanie trestného činu vraždy formou spolupáchateľstva. Po viac ako roku vyšetrovania bola

okresnému súdu doručená obžaloba špeciálnej prokuratúry z 30. októbra 2017 proti sťažovateľovi a ďalším trom obžalovaným.

5. Sťažovateľ uviedol, že celková dĺžka jeho trestného stíhania v trvaní 10 rokov je neprimeraná, čím došlo k porušeniu jeho práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom orgánov činných v trestnom konaní v prípravnom konaní v období rokov 2014 až 2016, keď bol sťažovateľ podozrivou osobou. A aj po vznesení obvinenia sťažovateľa, keďže štandardne má vyšetrovanie skončiť do 6 mesiacov, ale v tejto trestnej veci skončilo po viac ako roku od vznesenia obvinenia.

6. Podľa názoru sťažovateľa ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov. Sťažovateľ ako obžalovaný svojím správaním nepredĺžil napadnuté konanie súdu. V prípade postupu súdu sťažovateľ poznamenal, že tento mal možnosť v primeranej lehote túto vec nastudovať a skončiť ju do niekoľkých mesiacov, resp. do jedného roka. Nie je možné akceptovať, aby súd študoval trestný spis viac ako šesť rokov. Súd je nečinný a nevykonáva žiadne úkony smerujúce k meritérnemu rozhodnutiu. Od doručenia obžaloby súd nenariadil ani jedno pojednávanie.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

7. Mestský súd vo svojich vyjadreniach uviedol, že v období od 25. júna 2020 do 6. novembra 2022 v napadnutom konaní prieťahy boli spôsobené dlhodobou práceneschopnosťou sudkyne. Následne 7. novembra 2022 vec bola pridelená na rozhodnutie ďalšiemu sudcovi, ktorý z dôvodu pracovného zaťaženia a zložitosti veci dosiaľ nenariadil termín pojednávania.

8. Ústavný súd nezaslal vyjadrenia mestského súdu na repliku sťažovateľovi, keďže skutočnosti v nich uvedené nemali relevanciu vo vzťahu k rozhodovaniu ústavného súdu vo veci samej.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

10. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, IV. ÚS 205/03, IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným

rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 10/98, IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). V trestných veciach k nastoleniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu o vine, resp. nevine obžalovaného a na tento výrok nadväzujúcimi ďalšími výrokmi nastoľujúcimi práva a povinnosti (IV. ÚS 536/2021, IV. ÚS 358/2022, IV. ÚS 103/2023).

11. V trestných veciach je cieľom čl. 6 ods. 1 dohovoru zabezpečiť, aby obvinená osoba nebola príliš dlho obvinená a aby sa o tomto obvinení rozhodlo (Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968, sťažnosť č. 2122/64, bod 18). Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (Wemhoff proti Nemecku z 27. 6. 1968). Posudzované obdobie začína v zásade vtedy, keď je osoba obvinená (Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968, sťažnosť č. 1936/63, bod 18), ale, zohľadňujúc okolnosti prípadu, môže začať aj skôr, napr. zadržaním (už citovaný Wemhoff, bod 19) a končí oslobodením alebo odsúdením (už citovaný Wemhoff, bod 18, König proti Spolkovej republike Nemecko z 28. 6. 1978, séria A, § 98). Osobitne z dôvodu predmetu trestného konania, ktorým je rozhodovanie o trestnoprávnej zodpovednosti sťažovateľa, sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený, musí posudzovať prísnejšie (Bagetta proti Taliansku z 25. 6. 1987, II. ÚS 32/03, III. ÚS 183/05, III. ÚS 411/2021).

12. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť aj v trestnom konaní taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strany (III. ÚS 233/2021, III. ÚS 411/2021, IV. ÚS 180/2023). Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 2 ods. 7 Trestného poriadku, podľa ktorého každý má právo, aby jeho trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom v jeho prítomnosti tak, aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, ak tento zákon neustanovuje inak.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v napadnutom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

IV.2. Posúdenie veci:

14. V prípade kritéria právna a faktická (skutková) zložitost' veci ústavný súd poukazuje na chronológiu úkonov vykonaných v napadnutom konaní, ktorú ústavnému súdu predložil na jeho výzvu mestský súd. Z nej vyplýva, že v tejto veci nebol dosiaľ nariadený ani jeden termín pojednávania, a preto podľa názoru ústavného súdu sa právna, resp. skutková zložitost' tejto veci, nemohla prejaviť v celej svojej šírke (napr. vzhľadom na počet obžalovaných). Túto skutočnosť, ktorú nemôže žiadnym spôsobom ospravedlniť ani prípadná rozsiahlost' vyšetrovacieho spisu, mestský súd dôvodil aj zložitost'ou tejto veci bez toho, aby túto konkrétne špecifikoval.

15. Správanie strany je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v napadnutom konaní okresného/mestského súdu došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by signalizovali nedostatočnú aktivitu či súčinnosť zo strany sťažovateľa. Ústavný súd zároveň uvádza, že vo svojich vyjadreniach mestský súd nenamietal konkrétne správanie sťažovateľa, ktoré by malo za následok predĺženie napadnutého konania.

16. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup okresného/mestského súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd zistil, že jeho postupom v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, pričom plynulému postupu mu nebránila žiadna zákonná prekážka (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

17. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie prebieha na okresnom/mestskom súde približne 6 rokov a 5 mesiacov a dosiaľ nie je právoplatne skončené.

18. Okolnosťou, ktorá narušila plynulosť napadnutého konania, bola úplná nečinnosť okresného/mestského súdu, a to v období od 29. októbra 2018, keď sudca zamietol sťažnosť jedného z obžalovaných proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o priznaní trov povinnej obhajoby zo 16. októbra 2018, dosiaľ približne 5 rokov a 5 mesiacov, čo z ústavnoprávneho hľadiska ústavný súd považuje za neakceptovateľné.

19. Obranu mestského súdu spočívajúcu v poukázaní na neprimeranú zaťaženosť sudcu nemožno akceptovať vzhľadom na konštantnú judikatúru ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06). Úlohou zmluvných štátov dohovoru je nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory ESĽP vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (rozsudok ESĽP vo veci Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64). Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobo obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

20. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ak oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní.

21. Ústavný súd teda konštatuje, že celková dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená dlhoročnou nečinnosťou okresného/mestského súdu. Okresný/mestský súd teda nezvolil procesný postup smerujúci k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ stále nachádza. Je zrejmé, že len rýchla ochrana subjektívnych práv môže byť dostatočne spravodlivá a účinná,

šetria náklady nielen účastníkov konania, ale aj samotného súdu a pôsobí aj preventívno-výchovne či stabilizujúco a dôveryhodne na ostatných občanov.

22. Na základe už uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného/mestského súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

23. Keďže napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal mestskému súdu, aby v ňom konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

24. Sťažovateľ žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia, keďže postupom okresného/mestského súdu mu bola spôsobená najmä nemajetková ujma tým, že pociťuje poníženie, duševné a citové utrpenie, stres, obavy, mučenie a neľudské zaobchádzanie, pretože sa nemôže domôcť svojich práv.

25. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

26. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení jeho výšky ústavný súd musí zohľadniť konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä dĺžku napadnutého konania, povahu a rozsah práv sťažovateľa, ktoré boli porušené, predmet konania a jeho význam pre sťažovateľa.

27. Na základe komplexného posúdenia uvedených kritérií dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi 3 000 eur podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu).

28. Ústavný súd zároveň nevyhovел časti ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

29. Pri výpočte trov právneho konania ústavný súd vychádzal z ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

30. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2023 zodpovedá sume 208,67 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky, ktorým je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2022, ktorá bola 1 252 eur). Sadzba za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý priznaný

úkon právnej služby vykonaný v roku 2023 je 12,52 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky).

31. Ústavný súd priznal právnej zástupkyni sťažovateľa (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania 442,38 eur za 2 úkony právnej pomoci vykonané v roku 2023, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom [§ 13a ods. 1 písm. a) vyhlášky], podanie ústavnej sťažnosti [§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky] a dvakrát paušálnu náhradu hotových výdavkov v roku 2023 (bod 4 výroku tohto nálezu).

32. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyni sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku tohto nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2024

Robert Šorl
predseda senátu